

3. Сучасні методи досудового розслідування кримінальних правопорушень: підручник. // Цільмак О.М., Користін О.Є., Заєць О.М. та ін. // [за заг. ред. О.М. Цільмак]. Одеса: ОДУВС, 2017. 352 с. з іл.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-122>

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИННИХ ОБ'ЄДНАНЬ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ ЛАТВІЇ

Шульженко Надія Володимирівна

*кандидатка юридичних наук, доцентка,
старша наукова дослідниця відділу дослідження проблем
кримінального права*

*Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса*

*Національної академії правових наук України;
асистентка кафедри кримінального права*

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Україна наразі переживає складний період реформування державних інститутів, адаптації до європейського права правової системи, яка, на відміну від країн, де правові системи встановлювалися поступово й еволюційно, вимушена будуватися прискорено й активно. Найбільш суттєвим фактором, який впливає на зміст правової системи, для сучасної України є інтеграційний фактор. У рамках світового співтовариства сформовані і продовжують формуватися, незважаючи на об'єктивні труднощі, багато в чому унікальні правові системи окремих міждержавних об'єднань. Маючи власні базові принципи, оригінальні правові конструкції, систему джерел права, вони становлять унікальний об'єкт комплексного дослідження, що в майбутньому тільки розширюватиметься та набудатиме нової якості. Насамперед, йдеться про інтеграційне об'єднання країн Європи у Європейський Союз, і саме цей вектор правової інтеграції залишається для України пріоритетним [1; с. 48, 50]. Організована злочинність, незважаючи на національні особливості, має визначені подібні риси з закордонною організованою злочинністю. Це обумовлює необхідність об'єднання зусиль усіх країн у боротьбі з нею [2; с. 5].

Проаналізувавши Кримінальний кодекс (далі – КК) Латвії, можемо зазначити, що у розділі 19 КК вказується, що участю (спільним вчиненням)

вважаються злочинні дії, вчинені завідомо, коли дві або більше особи (тобто група) спільно, усвідомлюючи це, безпосередньо вчинили умисне кримінальне правопорушення. Кожна з таких осіб є учасником (співвиконавцем) кримінального правопорушення. Варто вказати, що поняття організованої групи закріплено у КК Латвії у розділі 21, де зазначено, що (1) організованою групою є об'єднання більше ніж двох осіб, створене з метою спільного вчинення одного чи кількох злочинів та учасники якого за попередньою змовою розподілили між собою обов'язки; (2) Відповідальність особи за вчинення злочину в складі організованої групи застосовується у випадках, встановлених цим Законом, за створення групи і керівництво нею, а також за участь у готуванні до тяжкого чи особливо тяжкого злочину або у вчиненні кримінального правопорушення, незалежно від ролі особи у спільно вчиненому злочині [3]. Передбачено також відповідальність у розділі 80¹ за об'єднання в організовану групу з метою вчинення дій проти Латвійської Республіки, і передбачається відповідальність за об'єднання більш ніж двох осіб в організовану групу з метою вчинення дій проти національної незалежності, суверенітету, територіальної цілісності, державної влади чи адміністративного порядку Латвійської Республіки у спосіб, який не передбачений її Конституцією [3].

У зв'язку із змінами 25 квітня 2002 р. та 13 грудня 2012 / Див. Параграф 16 Перехідних положень передбачено відповідальність і за злочинну організацію. Зокрема, у розділі 89¹ (1) Створення злочинної організації (об'єднання), – до складу не менш як п'яти осіб з метою вчинення особливо тяжких злочинів проти людяності чи миру, військових злочинів, геноциду або особливо тяжких злочинів. проти держави, а також за участь у такій організації або в організованій групі, що входить до такої організації чи іншого злочинного формування; (2) Особа, яка керує злочинною організацією або бере участь у вчиненні такою організацією злочинів, передбачених частиною першою цієї статті [3].

Вчинення кримінальних правопорушень організованою групою як кваліфікуюча ознака вказується у багатьох розділах КК Латвії, зокрема у п. 2 розділу 80 (Дії, спрямовані проти Латвійської Республіки); п. 3 розділу 98 (Порушення положень про обіг радіоактивних і хімічних речовин); п. 4 розділу 99 (Порушення положень щодо поведження з відходами); п. 4 розділу 109 (Самовільна порубка та пошкодження дерев); п. 5 розділу 118 (Вбивство, вчинене за особливо обтяжуючих обставин); п. (3) розділу 125 (Умисне тяжке тілесне ушкодження), п. (4) розділу 139 (Незаконне вилучення тканин і органів у людини та їх використання) та у багатьох інших [3].

Латвія не особливо часто стикалася з транснаціональною організованою злочинністю. Однак проблема виникає насамперед через географічне положення Латвії, що проявляється в: незаконному переміщенні людей

через державний кордон; незаконному обігу наркотичних речовин; злочинній діяльності в економічній сфері; викрадення транспортного засобу; торгівлі людьми та корупції [4].

Як бачимо, у КК Латвії передбачено відповідальність за організовану групу та злочинну організацію. Розглянувши кримінальне законодавство Латвії та тенденцію змін до законодавства, бачимо, що вчинення злочину організованою групою є кваліфікуючою ознакою багатьох складів злочинів. Тому, можемо зробити висновок, що боротьба із злочинними об'єднаннями також є одним із пріоритетних напрямів держави.

Література:

1. Степаненко К.В. Доктринальне розуміння правової системи у зарубіжній та вітчизняній правовій науці. Порівняльне-аналітичне право. С. 48-51. с. 48, 50.
2. Абасов Г.Г. Міжнародні кримінально-правові основи боротьби з організованою злочинністю: порівняльний аналіз. URL: https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2914/Mizhnarodni%20kryminalno-pravovi%20osnovy%20borotby%20_Abasov_2007.pdf?sequence=2&isAllowed=y
3. Criminal Code Latvia. URL: <https://likumi.lv/ta/en/id/88966-the-criminal-law>
4. Aleksejs Loskutovs Transnational Organized Crime – Latvian Challenges and Responses. URL: <https://www.pfp-consortium.org/articles/transnational-organized-crime-latvian-challenges-and-responses>